

davom ettir”, “Musika ijod etib”, “Konkurs darslar”, “O’zaro tahlil” Musika o’qitish texnologiyalari va loyihalash, Musika o’qitish metodikasi, Musika o’qitishda innovatsion texnologiyalar fanlarida “Aqliy hujum”, “besh minutlik esse”, “o’zaro tahlil”, “Rolli o’yin” “Klaster”, “Idrok xaritasi” “Venn diagramma”, “Muammoli vaziyatlar” “Rolli o’yinlar”, Guruhlarda ishlash”, “Hamkorlikda o’qitish” “Dars konsert”, “Kishik guruhlarda ishlash”, “SWOD-tahlil hamkorli pedagogik texnologiyasi”, “Assisment texnologiyasi” kabi innovatsion pedagogik texnologiyalari va metodlarni qo’llash va talabalarni bunday faoliyatga tayyorlab borish muhim jihat sanaladi.

Dars, o’quvchi-talabalarining tarbiyalashning uzluksiz jarayonidagi muayyan bir bosqich hisoblanadi. O’z navbatida ularni tarbiyaviy vazifalari musika o’quv ishini tashkil etishga va uning metodikasiga jiddiy ta’sir o’tkazadi. Masalan: talabalar bilim olish faoliyatini shakllantirish, darsda ijrochilik mahoratini oshiruvchi torshiriqlarini, ijodkorlikka yo’naltiruvchi vositalarni

mustaqil ravishda ishlashning har - xil turlariga ko’proq e’tibor berilishini taqozo etadi. Musika darsining o’ziga xos tomoni shundan iboratki, darsda musika ta’limi vazifalaridan tashqari, badiiy ijodkorlik vazifalari ham qo’yiladi. Ijodkorlik-o’quvchi-talabalarining xotirasini faollashtiradi, fikrlashni, kuzatuvchanlikni, maqsaga intilishni rivojlantiradi [5:43].

Hozirgi zamonda shaxsni ijodiy shakllantirish muammosi o’rta va oliy ta’limning rivojlanish bosqichida muhim masalalardandir. Jamiyatda musiqiy ta’lim – tarbiyaning sifati va samaradorligini oshirish, bo’lajak musika ta’limi o’qituvchilarning nafaqat muttaxis sifatida tayyor bo’lishi bilan, balki, professional pedagogik ko’nikma va malakalarga ega bo’lishi, ijodiy rivojlanishi bilan ham bog’liq.

Bugungi kunda rivojlanish sur’ati keskin oshib, o’quvchilarini ortib borayotgan talablariga mos kadrlarni tayyorlashda, yuqorida keltirilgan kasbiy tayyorgarlik bosqichlarini Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim olish jarayonidan shakllantirib borishni nazarda tutadi.

Adabiyotlar

1. O’zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida” gi Qonuni. (23.09.2020) // O’RQ-637-son Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 46-modda. Pedagog xodimlarning majburiyatlari.
 2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: — O’zbekiston, 2017.
 3. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo’lishi kerak. T. “O’zbekiston”, – 2017.
 4. Qodirov R. “Musika pedagogikasi”. T., - 2013. 164 b.
 5. Karimova D. Musika o’qitishda innovatsion texnologiyalar. Darslik T. 2012. 210 b.
 6. Davronova G.M. “Musika o’qitish metodikasi” – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2021. 161 b.
 7. Davronova G.M. “Musika o’qitish texnologiyalari va loyihalash” - T. 2019. 166 b.
 8. Yo’ldoshev I.A. Ta’limda zamonaviy texnik vosita va texnologiyalar . Monografiya – T.: “Fan va texnologiya” 2015. 172 b.
 9. Norpo’latova X. Zamonaviy pedagogikada ijod va ijodiy qobiliyat masalalari. // “MADANIYA VA TA’LIM: DAVR MULOQOTI” // ilmiy-amaliy anjumani. Buxoro: “Durdona” nashriyoti, 2015. - 856 b.
- REZYUME.** Ushbu maqolad bo’lajak musika ta’limi o’qituvchilarini zamon talablari darajasida kasbiy faoliyatga tayyorlashd ijodiy qobiliyatlarini shakllantirishning muhim pedagogik, metodik jihatlari yoritilgan.
- РЕЗЮМЕ.** В данной статье выделены важные педагогико-методические аспекты формирования творческих способностей при подготовке будущих педагогов музыкального образования к профессиональной деятельности на уровне современных требований.
- SUMMARY.** In this article, the important pedagogical and methodical aspects of the formation of creative abilities are highlighted in the preparation of future music education teachers for professional activities at the level of modern requirements.

BO’LAJAK MUSIKA O’QITUVCHILARINI XOR DIRIJORLIGI FAOLIYATIGA TAYYORLASH MUAMMOLARI

J.A.Xodjayev – dotsent

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti

Tayanch so’zlar: dirijorlik san’ati, dirijor, dirijorlik fani, oliy ta’lim, maktab musika ta’limi, musika o’qituvchisining pedagogik faoliyati, bo’lajak musika o’qituvchisi, musika san’ati.

Ключевые слова: дирижерское искусство, дирижер, дирижерская наука, высшее образование, школьное музыкальное образование, педагогическая деятельность учителя музыки, будущий учитель музыки, музыкальное искусство.

Key words: conducting art, conductor, conducting science, higher education, school music education, pedagogical activity of a music teacher, future music teacher, musical art.

Ma’lumki o’zbek qo’shiqchilik madaniyati o’zining rivojlanish an’alariga ko’ra asosan monodik (bir ovoqli) o’zakda shakllanib kelgan. Tabiiyki, o’lkamizga Yevropa musika janrlari va ko’p ovozlilikka asoslangan shakllarni kirib kelishi natijasida o’zbek musiqasida ham bu janrlarni va ko’p ovozlilikni tadbiq etilishi jahon xalqlari musika madaniyatidagi o’zaro bir-birini boyitish jarayonini natijasi sifatida ijobiy ahamiyat kasb etdi.

Musiqiy janr va shakllar, xususan, xor, orkestr, musiqali drama, simfoniya, oratoriya, operalarni paydo bo’lishi jahon xalqlarining zamonaviy musika madaniyatiga keng ravishda kirib borgan bu san’at turlarini bizning mamlakatimizda ham milliy musiqamizni o’ziga xos xususiyatlariga muvofiq o’zlashtirilishiga erishildi.

Ko’p ovoqli musika janri havaskorlik, professional jamoalar ijrosi bilan cheklanmasdan o’quv yurtlarida

musika maktablari, o’rta umumta’lim maktablari musika amaliyotiga ham tadbiq etildi. Maktablar, o’rta maxsus bilim yurtlari, oliy ta’lim (musika ta’limi ixtisosliklari bo’lgan) tizimida xor ijrochiligi o’quv rejalariga kiritildi va fan sifatida o’qitila boshlandi. Xor ijrochiligi ommaviy qo’shiqchilik san’ati sifatida maktab musika darslarida yetakchi faoliyatga aylandi. Bu esa o’z navbatida umumta’lim maktablari uchun maxsus musika o’qituvchilari tayyorlashni yo’lga qo’yilishiga olib keldi [4].

Oliy pedagogik ta’limda musika o’qituvchilarini maktab musika o’qituvchisi amaliy faoliyatiga tayyorlash musika san’atining bir necha yo’nalishlari bo’yicha bo’lgusi kadrlarda zarur bilim, ko’nikma, malakalarini egallashlarini taqozo etadi. Bir soatlik dars jarayonidagi musika mashg’uloti o’qituvchidan musika nazariyasi, tarixi,

solfedžio, vokal ijrochiligi, cholg'u ijrochligi, dirijorlik va xor bilan ishlash bo'yicha malakaviy tayyorgarlikni talab qiladi. Tabiiyki, bu san'at yo'nalishlari bo'yicha yitarli darajada zarur nazariy va amaliy (cholg'u asbobida chalish, dirijorlik qilish, vokal – xor malakalari xor bilan ishlash) bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirishlari bir xil darajada bo'lmaydi.

Oliy o'quv yurtlari “musuqa talimi” yo'nalishi o'quv rejasida “xor va xorshunoslik asoslari va xor-dirijorligi” o'quv predmetlari aynan talabalarni xor dirijorligi faoliyatiga (yani xor raxbari, xor jamoasi bilan ishlay oladigan) tayyorlash maqsadini ko'zda tutgan bo'lsa-da, aytaylik “xor va xorshunoslik asoslari” fani bo'yicha o'quv amaliyotlari asosan fan dasturi bo'yicha asarlar kuylash, vokal-xor malakalarini shakllantirishga yo'naltirilgan jarayon bilan cheklanib, bu jarayonda talabalarni musiqiy ravishda xor jamoasi bilan ishlash (xorga asar o'rgatish, xorga dirijorlik qilish), xususan bizning tadqiqotimiz muammosiga tegishli bo'lgan asarlar bilan ishlashi uchun imkoniyat, vaqt, pedagogik shart sharoitlar yaratilgan. Vaholanki talabalarining xor bo'lib kuylash, vokal xor malakalarini egallashlari bilan xor jamoasi bilan ishlash bo'yicha amaliy ko'nikma va malaka, ma'lum tayyorgarlikka ega bo'lishlari muayyan pedagogik talab va mezonlar asosida ish yuritishni taqazo etadi. Xuddi shuningdek “dirijorlik” mashg'ulotlari jarayonida talaba bir yil davomida 6, 8ta asarda (shundan 2tasi “jo'rsiz”, “a'kapella” bo'lishi mumkin) dirijorlik qilishni o'rganadi. Dirijorlik qilish davomida asarni partiturasini, ovoz partiyalarini fortepianoda chalishni, ularni ovoz yo'li (melodiyasi) yoddan kuylash, nazariy jihatdan tahlil qilish kabi bilim va malakalarni ham o'zlashtirishadi va tabiiyki ularning hammasi ham talabani xor dirijorligi faoliyatiga tayyorlashda o'ziga xos muhim ahamiyat kasb etadi. Lekin bu jarayonni ham jiddiy e'tiborga molik “kamchilik”lari shundan iboratki, hozirgi vaqtda “dirijorlik” mashg'ulotlari “yakka tartibda” emas balki, guruh holida (5-6 talabadan iborat) qo'yilmoqda va bu o'z navbatida ushbu fanni o'qitilishida jiddiy muammolarni keltirib chiqarmoqda [1]. Jumldan:

- bir guruhda o'qiyotgan talabalarni musiqiy mashg'ulotlari (kimdir musiqa maktabida o'qigan, kimdir san'at kollejida, kimdir pedagogika kollejlari musiqa bo'limida, kimdir umumta'lim maktablarini bitirib o'qishga kirgan) hamda musiqiy qobiliyatlari (musiqiy eshituvi, amaliy ijrochiligi, ovoz imkoniyatlari va hokazo) turlicha bo'lganliklari uchun ular uchun alohida-alohida asar berib ishlash imkoniyatini yo'qligi;

- ma'lumki musiqa pedagogikasi va metodikasi dirijorlik sinfi mashg'ulotlarida har bir talabani musiqiy ma'lumoti, qobiliyati, qiziqishi, tayyorgarlik darajasiga qarab asar tanlash va individual talablar qo'yish lozimligini uqtiradi. Guruh holidagi mashg'ulotlarda esa tabiiyki bunday ish tutib bo'lmaydi. Natijada bunday holat nisbatan yuqori malaka, qobiliyat, bilimga ega bo'lgan talaba o'z darajasidan past asar bilan, ishlashga, aksincha muhim bo'lmagan, bilimi qobiliyati nisbatan past bo'lgan talabani asarni yetarli darajada o'zlashtira olmasligiga olib keladi.

- dirijorlik darsida ham asosiy talabani berilgan asarlarni dirijorlik qilish tamoyillariga ko'ra o'zlashtirishlariga qaratiladi. Talaba bu mashg'ulotlarda turli o'lchov, janr,turli xor turiga yozilgan turli darajadagi asarlarga shu jumladan jo'rsiz (a' kapella) asarlarga ham dirijorlik qiladi. (a' kapella asarni to'liq fortepianoda chaladi, ovoz partiyalarini yod oladi, asarni nazariy tahlil qiladi va hokazo). Afsuski bular ham talabani jo'rsiz yoki har qanday xor asari bilan ishlash bo'yicha yetarli darajada amaliy ko'nikma va malakalarini egallashlari uchun kerakli darajadagi imkoniyatni beraolmaydi.

- va nihoyat xor asarini kuylash, xor asariga dirijorlik qilish bilan xor asari bilan ishlashning (ya'ni xor jamoasiga, aytaylik bolalar xoriga, maktab musiqa darsida xor

jamoasiga) o'ziga xos farqli va e'tibor talab jihatlarini mavjud. Xor bilan ishlashda xor rahbarining asarni mustaqil o'rganish, partituraning, vokal partiyalarini yod olish, dirijorlik sxemalarini mukammal o'zlashtirishi, asar xarakteri, tempi, o'lchovi, lad- tonalligi, dinamikasi, xorni boshqarishga ruhiy va amaliy tayyor bo'lishi, o'ziga ishonchi, xor jamoasining xususiy va umumiy ansambl sadosini eshita bilishi, bu komponentlar asosan amaliy ishlash jarayonida asta-sekinlik bilan shakllanadigan jihatlardir.

Ushbu muammolarni ta'kidlash barobarida yana shu jihatlariga ham to'xtalib o'tishni, ya'ni jo'rsiz xor ijrochiligining o'ziga xos murakkablik va ijrochilik bilan amaliy xususiyatlari haqida o'z fikr-mulohazalarimizni bildirib o'tishni lozim topdik. Xorshunoslik fanining hamda xor ijrochiligi bo'yicha ulkan yutuqlarga erishgan xor-dirijorlari va xor rahbarlarining uqtirishicha har qanday xor jamoasi bilan ishlash (xor jamoasiga xor o'rgatish yoki xor jamoasini xor bo'lib qo'shiq kuylashga o'rgatish) malakalarini egallashlarida xor rahbarining (maktabda musiqa o'qituvchisining) eng birinchi navbatda ko'p ovozli asar bilan ishlash, ko'p ovozli xor ijrosini yo'lga qo'yish, boshqarish, ishtirokchilarni ko'p ovozli kuylashga o'rgatish borasidagi bilim, malakalari va orttirgan tajribalari asosiy rol o'ynaydi. Ko'p ovozlilikni his etish, ijro paytida ovoz ohang yo'li, har bir partiyani yagona tonallikka sozlanishi, ansamblilikni hosil qilishi (garmonik, milodik, temp) sof intonatsiya, aniq va toza diksiya, vokal-tovush hosil qilish, uni yo'llash, legato kuylash, stakatto, popligato, morkato kuylash, dirijorlik ishoralarini tushunib asar xarakterini ovozda ifoda etib kuylash kabi elementlar asosan ko'p ovozli kuylash yoki ko'p ovozli asar bilan ishlash jarayonida shakllanib boradi. Bunday ko'nikma va malakalarga ega bo'lgan xor rahbari “jo'rsiz” (a' kapella) bilan ham qiynalmasdan ishlab keta oladi, ya'ni jo'rsiz asarlarni xor jamoasiga o'rgata oladi [3]. Bundan shunday xulosa chiqarish mumkinki, bo'lajak musiqa o'qituvchilarini xor bilan ishlash, xususan jo'rsiz asarlar bilan ishlash amaliyotiga tayyorlashda eng avvalo ularda ko'p ovozli kuylash, ko'p ovozli asarlarga dirijorlik qilish va amaliyotda xor jamoasiga o'rgatishlarni shakllantirishning dastlabki bosqichida talabalarni o'zbek xalq qo'shiqchilik san'atidagi ko'pchilik bo'lib aytiladigan qo'shiqchilik an'analari bilan tanishtirib borish yaxshi natija beradi. Shundan so'ng bolalar xalq qo'shiqlari, bolalar uchun yozilgan kompozitorlarning kichik hajmli asarlarini o'rganish, xalq qo'shiqlarining band (yakkaxon ashulachi tomonidan kuylanishi), naqorat(ko'pchilikning jo'r bo'lib kuylashi)li namunalari yoki qarsak jo'rligida (cholg'u jo'rligisiz) aytiladigan namunalarni eshitish ulardan ko'p ovozlilik elementlarini idrok etishlariga erishish muhim qadamlardan hisoblanadi.

Maktabda musiqa tarbiyasiga oid erishilgan ilg'or nazariy va amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, xor bo'lib kuylashga o'rgatishda o'quvchi-yoshlarning ko'p ovozli kuylash malakalarini shakllantirish ishlarini aslo kechiktirmaslik zarur. Asardagi ikki va undan ziyod ovoz uning murakkabligini ko'rsatmaydi. Zotan bir ovozli kuylarning ijrosi, ikki-uchovozlikka nisbatan ham ancha murakkab bo'lishi mumkin.

Xor so'zi qadimgi grek tilidan “xoros” so'zidan olingan bo'lib, u “yig'ilish”, “majlis”, “to'da” ma'nolarini anglatadi. Vaqt o'tishi bilan jamoa bo'lib kuylovchilarni ham xor jamoasi, xorda kuylashni – xor ijrochiligi deb atash odat tusiga kirib kelgan.

O'zbekistonda xor san'ati asosan o'tgan asr birinchi yarmidan shakllandi. Hozirgi kunda bu san'at umummusiqa madaniyatimizning eng muhim bo'lami hisoblanadi. Respublikamizda juda ko'plab professional, havaskorlik o'quv xorlari mavjud. Umumta'lim maktablaridagi musiqa darslarining jamoa bo'lib qo'shiq kuylash faoliyati xor san'ati ijrochiligiga asoslangan bo'lib ushbu san'at turini boshlang'ich asosi bo'lib xizmat qiladi. Maktab

o'quvchilarini pedagogik ta'lim jarayonida ushbu faoliyatga tayyorlash bugungi kundagi musiqiy ta'lim-tarbiya oldida turgan eng muhim vazifalardandir [5].

Yuqorida ta'kidlaganimizdek, ko'pchilik mutaxassis xor-dirijorlari, pedagog-o'qituvchilarning ta'kidlashlaricha xor bilan ishlashga, shu jumladan bizning tadqiqotimizning bosh muammosi bo'lgan jo'rsiz kuylashga tayyorlash o'ta murakkab va yuqori malakaviy tayyorgarlikni talab qiladi [2]. Bu jarayonda eng muhim quyidagi nazariy va amaliy bilim va malakalar hal qiluvchi rol o'ynaydi:

-xor ijrochiligini tashkiliy tuzulish xususiyatlari haqidagi bilimlarni egallash;

-xor partiyalari ovoz xarakteristikasi (ovoz turlari, diapozonlari) haqidagi bilimlarga ega bo'lish;

-xor turlari, ularning ko'rinishi va ularning tarkibi haqida bilish;

-xor ijrosining asosiy badiiy-ifoda vositalari (jumlasi, dinamikasi, sezura, nafas, tembr, artikulyatsiya, ritm, temp, fermato, o'lchov kabilar) yaxshi bilish, ularni xor ijrochiligi amaliyotida qo'llay olish malakalariga ega bo'lish;

-xorning muhim elementlari-ansambllik, yaxshi sozga erishish, so'z talaffuzi, diksiya, ohang talaffuzi (intonatsiya), to'g'ri nafas olish, vokal tovush barpo qilish bo'yicha yetarli tayyorgarlik va malakasiga ega bo'lish;

-nafas, nafas olish turlari, nafasni ishlatish (zanjir usuli, og'izni yumib va ochib kuylash) holatlari bilan ishlay olish;

-ohangni (tovushni) yo'llash (legato, stakato, markato) usullaridan kuylash qoidalarini, yo'llarini yaxshi egallash;

-xor ishtirokchilarining ovozlari qo'shiq aytishga tayyorlash (ovoz sozlash mashqlari orqali xonandalar ovozi qo'shiq aytish) holatiga keltirish;

-xor ansambli turlarini (xususiy ansambli, umumiy ansambli, to'liq ansambllikni ta'minlovchi gorizontall intonatsiya), ovoz xarakteri (tembri), ovoz kuchining dinamikasi, tovushlar cho'zimi (ritm), harakat birligi (agogiko), talaffuz birligi (diksiya-orfoepiya) va boshqalarni xor ijrosidagi o'rni, ahamiyati va qo'llanish holatlarini yaxshi bilish;

-xor asari fakturasining tuzilishi bilan bog'liq ansambli turlari- unison va oktavali unison ansambli, akkord-garmonik asarlardagi xor ansambli, polifonik asarlardagi xor ansambli, xor va ansambli o'rtasidagi ansambli, xor, jo'r va solist o'rtasidagi ansambllik, ularni xarakterli jihatlarini, xor ijrochiligi amaliyotidagi o'rni va ahamiyati haqidagi zarur bilim, tushuncha, malakalarga ega bo'lish;

-xor sozi, turlari (melodik (gorizontal) va garmonik (vertikal)) haqida soz ustida ishlash uslublari bo'yicha kerakli bilim va malakalarga ega bo'lish;

-xorga ton berish (yuqori pozitsiyada kuylash, interval va akkordlarni to'g'ri talaffuz qilish) asarni o'z tonligida (sozni ko'tarmay yoki pasaytirmay) ijro qilish uchun xorni jo'rsiz uslubda mahoratli kuylay olish malakalarini hosil qilish uslubida ishlash tajribasini egallash, xorga ton berish yo'llarini mukammal egallash;

Xorga ton berish o'ta masuliyatli ish bo'lib, ziyraklik, maxsus tayyorgarlikni talab qiladi. Aytib o'tganimizdek buning uchun xor rahbari yoki musiqqa o'qituvchisi xorga ton berish yo'llarini puxta egallagan bo'lishi lozim. Ba'zida turli asarlarni boshlashdan oldin ham xorga ton beriladi. Masalan ijro qilinadigan turli asar hechqanday muqaddimasiz bo'lib, xor va musiqqa ijroni birga boshlashi mumkin. Xor ishtirokchilari xonandalar asar tonligiga sozlanmagani uchun ular kerak bo'lgan tovushlarga (asar boshlanadigan pardaga) darhol tusha olmaydilar. Shunday paytlarda jo'rli xorga ton beriladi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, musiqiy ta'lim-tarbiya mazmunida xor bo'lib qo'shiq kuylash eng qulay, ommaviy ya'ni o'quvchilarni qamrab oluvchi san'at turi bo'lib xor ijrosi uchun yozilgan asarlar yoshlarni ma'naviy, ma'rifiy estetik ruhda tarbiyalashda kuchli ta'sirchanlik kasb etadi. Bugungi kunda umumta'lim maktab musiqqa o'qituvchilarini xor dirijorligiga tayyorlash dolzarb vazifalardan bo'lib, maktab musiqqa darslarini yuqori sifat va samaradorlik kasb etishida bo'lg'usi musiqqa o'qituvchilarini xor ijrochiligi amaliy faoliyatiga tayyorgarlik darajasi yetakchi omil hisoblanadi.

Adabiyotlar

1. Dirijorlik. Namunaviy fan dasturi. -S.: O va O'MTV, 2022y.
2. Azimov K. O'zbekiston dirijorlari. -T.: G'G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti 2011yil.
3. Qudratov I. Talabalar va bolalar ashula va xor jamoalarini tashkil qilish va ishlash metodikasi. - Toshkent, Fan va texnologiyalar nashriyoti 2006y. 126 b
4. Ro'ziyev Sh. Xorshunoslik. -T.: O'qituvchi, 1987y.
5. Toshmatov E. Dirijorlik. -T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2008y.

REZYUME. Oliy pedagogik ta'limning musiqqa ixtisosligidagi amaliy ijrochilik bilan bog'liq fanlar o'quv mashg'ulotlarining o'ziga xos muhim xususiyatlaridan biri shundaki, darslarda talabalarni fan bo'yicha maxsus kompetensiyalarni egallashga yo'naltirilgan vazifalardan tashqari ularni amaliy faoliyatda mustaqil qo'llay olish, ya'ni ijodiy ijrochilik malakalarini egallashlari ham talab etiladi. Bu ayniqsa talabalarni maktab faoliyatiga eng muhim bo'lgan xor ijrochiligiga ko'proq taalluqlidir.

РЕЗЮМЕ. Одной из уникальных важных особенностей учебных занятий по предметам, связанным с практическим исполнением музыкальной специальности высшего педагогического образования, является то, что помимо заданий, направленных на приобретение специальных компетенций по предмету, студентов учат самостоятельно применять их в практической деятельности, требуется также приобретение творческих исполнительских навыков. Особенно это касается учащихся хорового исполнительства, которое является важнейшей частью школьной деятельности

SUMMARY. One of the unique important features of the training sessions of the subjects related to practical performance in the music specialty of the higher pedagogical education is that in addition to the tasks aimed at acquiring special competences in the subject, students are taught to independently apply them in practical activities. It is also required to acquire creative performance skills. This is especially true for students in choir performance, which is the most important part of the school's activities

ТАЛАБАЛАРДА ПОЗИТИВ ДУНЁҚАРАШНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ОМИЛЛАРИ

Ш.Э.Якубова – мустақил тадқиқодчи

Урганч давлат университети

Таянч сўзлар: Алишер Навоий, Захриддин Мухаммад Бобур, Жалалиддин Румий, бунёдкорлик, шахслараро ижобий муносабат, тажриба, фидойилик, ватанпарварлик, дўстлик, толерантлик, маънавий олам.

Ключевые слова: Алишер Навои, Захриддин Мухаммад Бабур, Джалалуддин Руми, творчество, позитивные межличностные отношения, опыт, преданность, патриотизм, дружба, толерантность, духовный мир.

Key words: Alisher Navoi, Zahriddin Muhammad Babur, Jalaluddin Rumi, creativity, positive interpersonal relationships, experience, devotion, patriotism, friendship, tolerance, spiritual world.